

“ GÜNÜMÜZ SERAMİK ENDÜSTRİSİNDE VE ARTİSTİK SERAMİK YÜZEYLERDE KULLANILAN BASKI TEKNİKLERİNDEN ÖRNEKLER ”

Prof. S. Sibel SEVİM * Arş.Gör. Duygu KAHRAMAN ** Yüksek Lisans Öğr. Gülçin ÇAVDAR ***

ÖZET

Endüstriyel Seramik üretiminin en temel amacı insan ihtiyaçlarını karşılayabilmesi üzerine kurulmuş olmasıdır. Üretilen nesnelere hedefi ve kapsamı büyük bir önem taşımaktadır. Üretim en temel basamağını oluşturan tasarım, makineler tarafından kullanıma yönelik, fonksiyonel tasarımların yaratılması ile oluşur. Günümüz endüstri kuruluşları, yakın geçmişe nazaran farklılıklar göstererek, yeniliğe açık, teknolojik bir yöntem olarak bilgisayarları kullanmaktadır. Bilgisayarların ortaya çıkmasıyla hem iş gücü hem de üretim hızı artmış, tasarımla beraber nesneye artı bir değer kazandırmıştır. Görüntü baskı tekniklerine baktığımızda, dijital devrimin toplumun her safhasında yerini aldığı gibi, seramik sanatında da yerini aldığını görmekteyiz. Günümüzde, bilgisayar tasarımı oluştururken kullandığımız bir araçtır. Bilgisayar ve tarayıcılarda hazırlanmış fotoğraf ve tasarımların dijital görüntüsünü seramik yüzeyler üzerine resimsel olarak aktarma, transfer baskı yapımı için özel geliştirilmiş bilgisayar programları ile sağlanmaktadır. Fotokopi makinesi gibi, çoğaltma sistemleri de, ölçüde oynama, tekrar şekillendirme, birleştirme gibi olanaklar sunmaktadır. Tek bir tuşa dokunarak fotokopi makinesiyle yada bir lazer printer ile karanlık oda işlemi gerektirmeden pozitif aktarımlar elde etmek mümkündür. Seramik yüzeyler üzerine görüntü aktarımında bir çok yöntem kullanılmaktadır. Serigrafi yöntemi, Inkjet, fotokopi yoluyla görüntü transferi, mono baskı, lazer transfer gibi teknikler dijital ortamda hazırlanmakta, gerek endüstride gerekse sanatsal çalışmalarda seramik yüzeylerde uygulanmaktadır. Bu makalede dijital baskı yöntemlerinin artistik yüzeylerde kullanımı üzerine değinilecektir.

Anahtar Kelimeler: Sanat, Seramik, Postmodernizm, Kavramsal

*Anadolu Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, Eskişehir/TÜRKİYE

**Anadolu Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, Eskişehir/TÜRKİYE

***Anadolu Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, Eskişehir/TÜRKİYE

GİRİŞ

Herhangi bir resmin, şekil veya bir tasarımın bozulmadan bir yüzey üzerine transfer edilmesine baskı denilmektedir. Seramikte baskı, desenin yüzey üzerine aktarılmasıdır.

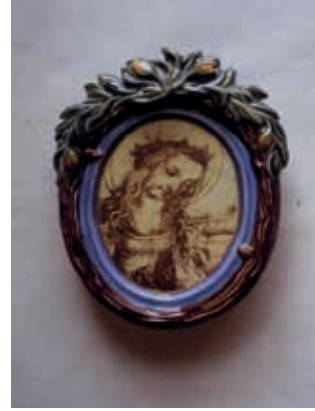
Seramik alanındaki baskı tekniklerine baktığımızda, dijital devrimin toplumun her safhasında yerini aldığı gibi, seramik sanatında da var olduğunu görmekteyiz. Dijital teknolojinin temelini oluşturan bilgisayar, tasarımı oluştururken kullandığımız bir araçtır. Bilgisayar ve tarayıcılarda hazırlanmış fotoğraf, resim ve tasarımların dijital görüntüsünü seramik yüzeyler üzerine resimsel olarak aktarma yolu seramik sanatında önemli bir yere sahiptir.

Bugün, transfer baskı yapımı için özel geliştirilmiş bilgisayar programları bulunmaktadır. Bu programlar çoğaltıp kesme, ölçüde oynama, tekrar şekillendirme, birleştirme gibi olanaklar sunmaktadır. Tek bir tuşa dokunarak fotokopi makinesiyle ya da bir lazer printer ile karanlık oda işlemi gerektirmeden pozitif aktarımlar elde etmek mümkündür. Sublimasyon baskı, Inkjet baskı, Rotocolor baskı, Dekal baskı ve Toner baskı bunlardan bazılarıdır.

Bu baskı yöntemlerini açıklayacak olursak; Sublimasyon baskıda kullanılan boyalar, püskürtmeli bir yazıcı ile özel bir transfer baskı kağıdı üzerine aktarılır. Kağıt üzerindeki boya gaz formuna geçerek baskı işlemi gerçekleştirilir. Süblimasyon ise maddenin ısı uygulandığında katı halden aradaki sıvı hali atlayıp gaz haline geçirilmesidir. Bu teknoloji, kurulum maliyetleri, baskı kalitesi ve ürün çeşitliliği ile günümüzün en çok tercih edilen dijital transfer baskı sistemlerinden biridir. Gerekli ekipman, Bilgisayar, scanner, printer (Sublimation mürekkeplerini kullanabilen) ve ısı transfer presinden ibarettir. Sublimation baskıda kullanılan mürekkebin özelliği 180-220 C derece ısıda gaz haline gelmesidir. Bu yöntemle Seramik ürünler; fayanslar, renk değiştiren kupalar, beyaz ve renkli kupalar gibi seramik ürünlere baskı yapılabilir.

Sublimasyon baskı yapmak için öncelikle sublimasyon mürekkebi ile çalışan bir yazıcı ve bu yazıcıya bağlanabilen ve içerisinde mürekkepleri barındıran bir mürekkep besleme ünitesi gereklidir. Baskısı yapılacak çalışma bu sistem ile özel bir transfer baskı kağıdına aktarılır. Daha sonra bu kağıt baskı yapılacak yüzey üzerine konularak bir transfer baskı presi yardımı ile doğru ısı, basınç ve süre ayarlarında ürün üzerine transfer edilir.

Bir diğer baskı çeşidi ise Dekal Baskı (Çıkartma Tekniği) dir. Dekal kağıt üzerinden transfer demektir ve Serigrafik boyalarla croma serigrafisi çıkartmaları hazırlanır.

Resim1: Wendy Allen - USA, Dekal

Resim2: Sublimasyon Baskı Makinesi

Resim 3: Robert Dawson – Dekoratif Duvar Karoları Üzerine Sublimasyon Baskı, 2005

Resim 4: Laura Zindel Ceramics Booth - Dekal

Bu çıkartmalar pişmiş ürün üzerine uygulanır. Oldukça tercih edilen bir uygulamadır. Bu yöntemle çok renkli baskılar yapılabilir. Uygulanacak desene göre kaç renk baskı yapılacağı belirlendikten sonra her renk için ayrı film hazırlanır ve pozlandırma işlemine geçilir.

Resim 5: Howard Kottler - Ambitious Resident 1969 Dekal

Pozlanma işi bitince her renk için ayrı baskı yapılır. Baskı işlemi bittikten sonra üzerine çıkartma lakı sürülür. Uygulama işleminde desen suya atılır belli bir süre bekletilir. Laklı yüzey ile desen birbirinden ayrılacak duruma geldiğinde seramik yüzeye desen su yardımıyla kaydırılarak aktarılır. Bir düzeltici yardımıyla havası alınıp düzeltilir.

Lazer baskı da desen hazırlandığında bir çıktı makinesi yardımıyla transfer kağıdı üzerine aktarılır. Kağıt üstüne Lak etkisi veren sprey sıkılır. Kağıt üstündeki desen daha sonra seramik yüzeye transfer edilir.

Resim 6: Cherie Westmoreland /Lazer Transfer 2005
Image Transfer on Clay / Screen, Relief, Decal & Monoprint Techniques Paul Andrew Wandless

Baskı teknikleri denildiğinde endüstriyel seramik üretiminde dijital teknoloji hakim olmaya başlasa da, seri üretimde vazgeçilmeyen bazı yöntemler bulunmaktadır. Teknolojik gelişmeler sayesinde bu yöntemlerde yenilikler sağlanmıştır. Rotocolor da bunlardan birisidir. Önceleri ipek eleklerle yapılan tamburlar ve düz baskılar, yerini zamanla rotocolor baskıya bırakmıştır. Bu baskı yönteminde, silikon malzemeden yapılmış olan eleklerin üzerine desen lazer yardımıyla işlenmektedir. Eleğin aplikasyonu elek özelliğine göre değişiklik göstermektedir.

Resim 7: LaserRoll ve Rotocolor
Fotoğraf Gülçin Çavdar
Anka Seramik Üretim Departmanı Mayıs,2011

Silikon yüzeye açılan deliklere uygulama sırasında boya pompalanır. Bu teknikteki boya transferi silikon eleğin üzerine kazınmış olan deliklerin içerisine dolmuştur. Boya bu delikler üzerinden karo yüzeyine transfer olur. Lazerroll elekte yukarıdan eleğe beslenen pasta (boya) yatay bir bıçak vasıtasıyla elekten sıyrılarak eleğin içine yerleştirilmiş rulonun karoya temasıyla baskı yapılmaktadır.

Resim 8: Rotocolor baskı örneği / Fotoğraf ve Tasarım Gülçin Çavdar / Anka Seramik Üretim Departmanı Mayıs, 2011

Seramik endüstrisindeki arayışlar teknolojide hızlı gelişmelere neden olmuştur. Avrupa'da sıklıkla kullanılan bir baskı türü olan inkjet, Rotocolor'dan sonra rekabeti ve uygulama çeşitliğinde farklılık getirmiş, sınırsız renk ve tonlamanın yüzeye aktarılmasıyla da oldukça başarılı olmuştur.

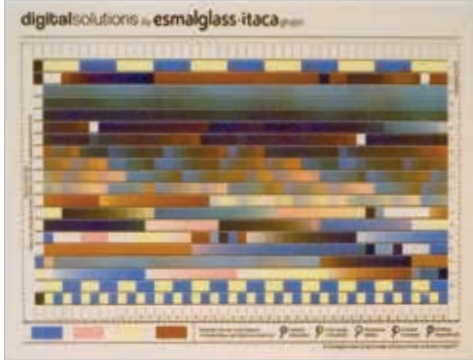

Resim 9: Inkjet Makine / Fotoğraf Gülçin Çavdar / Esmalglass - Itaca Inkjet Makinesi- İspanya Temmuz, 2011

Inkjet baskı da bir dijital baskı yöntemidir. Bilgisayar aracılığıyla alınan verilerden, baskılı materyal üretilebilmesini sağlayan bir baskı teknolojisidir. Desen bilgisayar vasıtasıyla makina-ya iletilir. Baskı yapmaya uygun ana renklerin kullanıldığı mürekkeplerin karo üzerine püskürtülmesiyle desen oluşmaktadır.

Bu teknoloji, rotocolor baskısındaki gibi film, ara makine, şablon veya elek hazırlama gibi ara aşamaları gerektirmez. Dijital baskının en önemli özelliği son anda gerekli revizyonların ve düzeltmelerin en düşük maliyetle ve kurulum gerektirmeden yapılabilmesine izin vermesidir.

İnkjet baskıda elde edilemeyecek desen bulunmamaktadır. Doğada gözle görülebilen tüm ayrıntılar bu baskı tekniğiyle uygulandığı gibi, çözünürlüğü de oldukça yüksektir.

Resim 10: Inkjet Baskı Deneme tablosu
Fotoğraf Gülçin Çavdar
Esmalglass İspanya Temmuz,2011

Resim 11: Inkjet Baskı Örnek
Fotoğraf Gülçin Çavdar
Esmalglass İspanya Temmuz,2011

Seramikte gerek sanatsal alanda gerekse endüstriyel alanda, form üzerinde yenilik yaratma yeniden dekore etme, hızlı ve kaliteli sonuçlar elde etme, biçimlendirme gibi ihtiyaçları günümüzdeki teknolojik gelişmeleri içine alarak devam etmektedir.

Bu bağlamda seramik baskı teknolojisi üzerindeki yenilikler ve çeşitlilik, farklı bir devinim sağlamaktadır. Teknoloji alanındaki ilerlemeler seramik endüstrisinde de, hızla devam etmekte ve bu ilerlemeler endüstriye daha kısa zamanda ürün kapasitesini daha hatasız bir şekilde artırmasına olanak tanımaktadır. Bu durum endüstrinin lehine gelişen bir sonuçtur.

Her daim daha estetik olanı ve beğenileni üretme isteklerinin sonucunda ortaya çıkan farklı dekorlama teknikleri, seramik yüzeyler üzerinde farklı biçimler ve teknikler kazandırılmasına neden olmuş ve günlük hayatımızı da içine alarak daha yaygın bir şekilde kullanılmaya devam etmiş ve edecektir.

SONUÇ

Seramikte gerek sanatsal alanda gerekse endüstriyel alanda, form üzerinde yenilik yaratma yeniden dekore etme, hızlı ve kaliteli sonuçlar elde etme, biçimlendirme gibi ihtiyaçları günümüzdeki teknolojik gelişmeleri içine alarak devam etmektedir.

Bu bağlamda seramik baskı teknolojisi üzerindeki yenilikler ve çeşitlilik, farklı bir devinim sağlamaktadır. Teknoloji alanındaki ilerlemeler seramik endüstrisinde de, hızla devam etmekte ve bu ilerlemeler endüstriye daha kısa zamanda ürün kapasitesini daha hatasız bir şekilde artırmasına olanak tanımaktadır. Bu durum endüstrinin lehine gelişen bir sonuçtur.

Her daim daha estetik olanı ve beğenileni üretme isteklerinin sonucunda ortaya çıkan farklı dekorlama teknikleri, seramik yüzeyler üzerinde farklı biçimler ve teknikler kazandırılmasına neden olmuş ve günlük hayatımızı da içine alarak daha yaygın bir şekilde kullanılmaya devam etmiş ve edecektir.

KAYNAKLAR

QUINN Antony (2007) *Ceramics Design Course Principle Practices Techniques*, Thames and Hudson: Londra.

Image Transfer on Clay / Screen, Relief, Decal & Monoprint Techniques, Paul Andrew

Wandless ,New York: Lark Books, 2006

Ceramics and Print Paul Scott A&C Black, London,1998

Seramik Dekorlar ve Uygulama Teknikleri, S. Sibel Sevim Yorum Sanat, İstanbul, 2007

http://www.aestheticsabotage.com/images/decorative_ceramic_wall/

http://americanart.si.edu/images/1991/1991.194.4A_1a.jpg

http://art.webesteem.pl/14/rencz_en.php

<http://www.hoopoeprints.co.uk/techniques.htm>

<http://ifitshipitshere.blogspot.com/2008/05/laura-zindels-ceramics-will-bug-you-in.html>

<http://www.nuveforum.net/71-grafik-tasarim/5055-ozgun-baski-resim>

<http://www.printandclay.net/printandclay/allen.htm>

<http://www.printandclay.net/printandclay/techniquett.htm>